

NPRU

Nakhon Pathom

NAKHON

PATHOM

RAJABHAT

UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

นครปฐม

บทที่ 7

กระบวนการผลิต

รายการวิทยุกระจายเสียง

องค์ประกอบสำคัญ

1. เนื้อหาของรายการ (Content)

เป็นส่วนของการนำเสนอเนื้อหาสาระด้วยเสียงพูด เสียงสนทนา เสียงประกาศ เสียงสัมภาษณ์ หรือเสียงอภิปราย ซึ่งนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด

2. เสียงดนตรี (music) หรือเพลง (song) เป็นองค์ประกอบที่ใช้เป็นสื่อสร้างหรือเร้าอารมณ์ของผู้ฟังให้คล้อยตาม
วัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์ประจำรายการนั้น ๆ ในช่วงการเปิดและปิดรายการ โดยปกติมักใช้เป็นดนตรี หรือเพลงบรรเลงที่ไม่มีเนื้อเพลง

- 2.1 ดนตรีประจำรายการ (signature music)** มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์ประจำรายการนั้น ๆ ในช่วงการเปิดและปิดรายการ โดยปกติมักใช้เป็นดนตรี หรือเพลงบรรเลงที่ไม่มีเนื้อเพลง
- 2.2 ดนตรีคั่น (transition music)** ใช้สำหรับแบ่งเนื้อหาที่เสนอ เชื่อมระหว่างเนื้อหาหรือตัวนำไปสู่อารมณ์หรือฉากอื่น
- 2.3 ดนตรีคลอ (background music)** เป็นดนตรีที่เปิดคลอพร้อมไปกับเสียงพูดที่นำเสนอเนื้อหา

องค์ประกอบของรายการวิทยุกระจายเสียง

เพลงจากรายการวิทยุ แบ่งหมวดหมู่ได้ดังนี้

1. ประเภทของเพลง ได้แก่ เพลงบรรเลง เพลงร้อง
2. วัตถุประสงค์ของการผลิต ได้แก่ เพลงเพื่อความบันเทิง
3. เสียงประกอบ (sound effect) คือ เสียงต่าง ๆ ที่นำมาสอดแทรกไว้ในรายการ เพื่อให้ผู้ฟังฟังแล้ว
ดูสมจริง

เสียงประกอบ (sound effect) ทำหน้าที่

1. บอกเวลา
2. บอกสถานที่
3. บอกการกระทำ
4. สร้างอารมณ์หรือสร้างบรรยากาศ
5. ช่วยสร้างมิติแปลก ๆ ที่ไม่เป็นจริง
6. ใช้เป็นสัญลักษณ์ของตัวละคร

กระบวนการผลิตรายการ วิทยุกระจายเสียง

กระบวนการผลิตรายการวิทยุ 4 ขั้นตอน

ขั้นวางแผนการผลิตรายการ

ขั้นเตรียมการผลิต

ขั้นดำเนินการผลิต

ขั้นการประเมินผล

๕ ขั้นตอนแผนการผลิตรายการ

ก่อนดำเนินการผลิตรายการใดรายการหนึ่ง ผู้ผลิตรายการและทีมงาน จะร่วมกันวางแผนโดยรวมข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่

1. วัตถุประสงค์และนโยบายด้านรายการของสถานี
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์และกำหนดกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายให้แน่ชัด
3. ความมุ่งหมายของรายการ
4. รูปแบบและประเภทของรายการที่ควรผลิต และประเด็นเนื้อหา

องค์ประกอบของรายการวิทยุกระจายเสียง

๕ ชั้นวางแผนการผลิตรายการ

5. ตารางการกระจายเสียงหรือตารางการออกอากาศ
6. อุปกรณ์ที่ใช้สนับสนุนการผลิตรายการวิทยุที่จำเป็น
7. เวลาที่ใช้ในการผลิตรายการต้องมีเพียงพอกับการศึกษาข้อมูล
8. งบประมาณและทรัพยากรในการผลิตรายการ

รายการดี ๆ ฟังฟรีตลอดทั้งวัน
สถานีวิทยุเสียงสันติ จ.เชียงใหม่ FM 99.75 MHz

TIME	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
08.00 - 09.00	เพลงชาติ รายการประจำวัน	เพลงชาติ รายการประจำวัน	เพลงชาติ รายการประจำวัน	เพลงชาติ รายการประจำวัน	เพลงชาติ รายการประจำวัน
09.00 - 10.00	ศิลาพระสมเด็จเกษมสาคร	ศิลาพระสมเด็จเกษมสาคร	พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช	พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช	พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
10.00 - 11.00	ศิวภัก	เพลงเพลงกับเสียงสันติ	เพลงเพลงกับเสียงสันติ	เพลงเพลงกับเสียงสันติ	ศิวภัก
11.00 - 12.00	พุ่มเบญจมาศ	เพลงเพลงกับเสียงสันติ	เพลงเพลงกับเสียงสันติ	เพลงเพลงกับเสียงสันติ	พุ่มเบญจมาศ
12.00 - 13.00	ถ่ายทอดสดรายการเสียงสันติ	ถ่ายทอดสดรายการเสียงสันติ	ถ่ายทอดสดรายการเสียงสันติ	ถ่ายทอดสดรายการเสียงสันติ	ถ่ายทอดสดรายการเสียงสันติ
13.00 - 14.00	นิมิตหมาย	นิมิตหมาย	นิมิตหมาย	นิมิตหมาย	นิมิตหมาย
14.00 - 15.00	เสียงผู้คิด	เสียงผู้คิด	เสียงผู้คิด	เสียงผู้คิด	เสียงผู้คิด
15.00 - 16.00	คำเมืองเสียงชีวิต	คำเมืองเสียงชีวิต	คำเมืองเสียงชีวิต	คำเมืองเสียงชีวิต	คำเมืองเสียงชีวิต
16.00 - 17.00	เสียงเพลงปัญญา	เสียงเพลงปัญญา	เสียงเพลงปัญญา	เสียงเพลงปัญญา	เสียงเพลงปัญญา
17.00 - 18.00	โลกของรัก	โลกของรัก	โลกของรัก	โลกของรัก	โลกของรัก
18.00	เพลงชาติ	เพลงชาติ	เพลงชาติ	เพลงชาติ	เพลงชาติ
18.00 - 19.00	ป๊อปปี้	ป๊อปปี้	ป๊อปปี้	ป๊อปปี้	ป๊อปปี้
19.00 - 20.00	ข่าวในพระราชสำนัก	ข่าวในพระราชสำนัก	ข่าวในพระราชสำนัก	ข่าวในพระราชสำนัก	ข่าวในพระราชสำนัก
20.00 - 21.00	จดหมายใจดี	จดหมายใจดี	จดหมายใจดี	จดหมายใจดี	จดหมายใจดี
21.00 - 22.00	ป๊อปปี้ซาวง	ป๊อปปี้ซาวง	ป๊อปปี้ซาวง	ป๊อปปี้ซาวง	ป๊อปปี้ซาวง
22.00 - 23.00	เพลงเสียงคุณ	เพลงเสียงคุณ	เพลงเสียงคุณ	เพลงเสียงคุณ	เพลงเสียงคุณ
23.00	นิมิตหมาย	นิมิตหมาย	นิมิตหมาย	นิมิตหมาย	นิมิตหมาย

ออนไลน์พร้อมกันทั้งวัน @ WWW.PEACERADIO.ORG

ขั้นเตรียมการผลิต

1. การเขียนบท เป็นขั้นที่ผู้ผลิตรายการมอบหมายให้
ผู้เขียนบทนำแนวคิดและประเด็นเนื้อหาอย่างกว้าง ๆ
ไปสร้างจินตนาการและออกมาเป็นคำพูด เสียงเพลง
ดนตรี และเสียงประกอบอื่น ๆ โดยผู้เขียนร่างโครงร่าง
บทความคร่าว ๆ ก่อน เพื่อที่จะนำบทนี้มาพิจารณา
ร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง

๒ ขั้นเตรียมการผลิต

2. การประสานงานและจัดเตรียมวัสดุรายการ

เมื่อได้รับบทมาแล้วผู้เกี่ยวข้องทุกคนต้อง
ศึกษาบทที่ได้รับ เพื่อจะได้ทราบบทบาทและ
หน้าที่ที่ต้องจัดเตรียม เช่น ผู้ที่เกี่ยวข้องด้าน
เสียงเตรียมบันทึกเสียง

ขั้นเตรียมการผลิต

3. การซักซ้อม การผลิตรายการวิทยุที่ดีจะต้องมีการซักซ้อมก่อนการบันทึกเสียง การซักซ้อมมีหลายขั้นตอนขึ้นอยู่กับรูปแบบของรายการ การซักซ้อมโดยการอ่านบทไล่มาตามลำดับตั้งแต่ต้นจนจบรายการ เรียกว่า การซักซ้อมแห้ง (dry-run หรือ read through) ส่วนการซักซ้อมอีกลักษณะหนึ่งเรียกว่า ซักซ้อมจริง เป็นการซักซ้อมกับไมโครโฟนและต้องซ้อมในห้องบันทึกเสียง

ขั้นตอนในการผลิต

การดำเนินการผลิตอาจทำได้โดยการบันทึกเสียงรายการไว้ก่อน แล้วนำไปออกอากาศ หรือจัดรายการแบบรายการสด โดยมีข้อดี ข้อเสียแตกต่างกัน ซึ่งการบันทึกเสียงสามารถปรับปรุงแก้ไขได้สะดวกกว่า แต่หากเป็นรายการสด มักจะได้เปรียบในด้านสดใหม่ทันเหตุการณ์และมีสีสันสมจริงกว่า อย่างไรก็ตาม รูปแบบรายการแบบปัจจุบันยังคงต้องอาศัยการบันทึกเสียงไว้ก่อน เพื่อความสมบูรณ์และมีคุณภาพของรายการ

ขั้นตอนในการผลิต

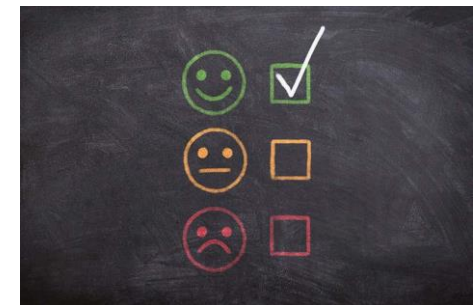
การใช้เทคโนโลยีโปรแกรมตัดต่อและปรับแต่งเสียงด้วยคอมพิวเตอร์ ช่วยทำให้คุณภาพของเสียงอยู่ในระดับมาตรฐาน

1. การตัดต่อเสียงพูด ตัดต่อเสียงบางช่วงที่ไม่พึงประสงค์ออก
2. การปรับแต่งเสียงด้วยการผสมสัญญาณเสียงผ่านเครื่อง mixer และโปรแกรมปรับแต่งเสียงด้วยคอมพิวเตอร์
3. ใส่เสียงดนตรีและเสียงประกอบ
4. การเรียบเรียงเสียง (mix down) เป็นการเรียบเรียงเสียงทุกประเภทเข้าด้วยกัน

ขั้นการประเมินผล

ในการผลิตรายการนั้น ผู้ผลิตจำเป็นต้องมีการประเมินผลด้วย เพราะการประเมินผลจะทำให้รู้ข้อบกพร่อง การประเมินผลแบ่งได้ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การประเมินผลรายการ เป็นการประเมินทัศนคติและความสนใจของกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายที่มีต่อรายการหลังจากที่รายการนั้นได้เผยแพร่ออกไปแล้ว หมายถึงการติดตามผลว่ารายการที่ผลิตนั้นมีคุณค่าเป็นที่ประทับใจผู้ฟังหรือไม่ คุณภาพของรายการดีหรือไม่ดีอย่างไร

๕ ขั้นการประเมินผล

2. การประเมินคุณภาพการผลิตรายการ หมายถึง การพิจารณาดูว่ารายการที่ผลิตออกมานั้นมีคุณภาพความเหมาะสมที่จะออกอากาศหรือไม่ ข้อพิจารณาในการประเมินคุณภาพการผลิตรายการ ได้แก่

- 1. ด้านเทคนิคการผลิต** พิจารณาตั้งแต่รูปแบบรายการเหมาะสมหรือไม่ คุณภาพของเสียง ความต่อเนื่อง ความเหมาะสมในการออกอากาศ
- 2. ด้านเนื้อหาสาระ** ผู้ฟังสามารถเข้าใจเนื้อหาได้หรือไม่
- 3. เทคนิคการเสนอรายการ** หมายถึง รูปแบบการนำเสนอสอดคล้องกับเนื้อหาหรือไม่ รวมถึงลีลาของผู้ดำเนินรายการ

บทวิทยุกระจายเสียง

ข้อความที่บอกเล่าเรื่องเหตุการณ์ต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบรายการ รวมถึงรายละเอียดของรายการวิทยุกระจายเสียงที่เรียบเรียงอย่างมีลำดับขั้นตอน เพื่อใช้ถ่ายทอดด้วยเสียงให้ผู้ฟังจินตนาการเป็นภาพตรงตามวัตถุประสงค์ผู้บอกกล่าว

ส่วนประกอบของบทวิทยุกระจายเสียง

ส่วนต้น (heading) จะบอกชื่อรายการ ชื่อตอนที่จะนำเสนอ สถานที่ออกอากาศ ความถี่ วัน-เวลา

ส่วนเนื้อหา (body) เป็นรายละเอียดของเนื้อหาตามเรื่องราวตามลำดับ ใครพูด พูดว่าอย่างไร ดนตรี เพลงที่ใช้ เสียงประกอบ

ส่วนปิดท้าย (closing or conclusion) เป็นส่วนสรุปเนื้อหา กล่าวขอบคุณผู้ร่วมรายการ

ประเภทของบทวิทยุกระจายเสียง

บทโครงร่างรายการ (rundown sheet)

เป็นบทที่บอกคิวการดำเนินการระหว่างการผลิตรายการตั้งแต่ต้นจนจบ ใครทำอะไร เมื่อไร อย่างไร บทแบบนี้จะไม่มีรายละเอียดเนื้อหา มักเป็นการใช้ซึ่งเข้าใจกันเฉพาะผู้ร่วมงาน

ประเภทของบทวิทยุกระจายเสียง

บทวิทยุกระจายเสียงแบบกึ่งสมบูรณ์ (semi part)
เป็นบทที่มีรายละเอียดของเนื้อหาตามลำดับขั้นตอน
มีคำพูดที่สำคัญ ๆ และเสียงที่ต้องการใช้
โดยมีบางส่วนที่เปิดกว้างไว้ ไม่กำหนดรายละเอียด

ประเภทของบทวิทยุกระจายเสียง

บทวิทยุกระจายเสียงแบบสมบูรณ์ (fully script)

เป็นบทที่มีคำพูดทุกคำพูดเรียงลำดับขั้นตอน ตลอดจนบอกส่วนประกอบอื่น ๆ ไว้ทั้งหมด โดยเรียงลำดับขั้นตอนไว้เพื่อความสะดวกในการผลิต

รายการ

ขั้นตอนของการเขียนบทวิทยุกระจายเสียง

1. **ขั้นเริ่มรายการ (introduction)** เป็นขั้นตอนของการเปิดรายการ หรือแนะนำรายการ อาจใช้คำถาม เป็นการทำให้ผู้ฟังอยากรู้ อยากติดตาม เพื่อที่จะได้คำตอบ หรืออาจเปิดรายการด้วยเสียงประกอบที่ทำให้ผู้ฟังหยุดฟังและติดตาม

ขั้นตอนของการเขียนบทวิทยุกระจายเสียง

- 2. ขั้นจัดรูปและตกแต่งรายการ (development)** เป็นขั้นการเรียบเรียงลำดับเนื้อหาให้มีรสชาติ สีสัน น่าฟัง โดยการใช้เทคนิคต่าง ๆ เข้ามาประกอบ
- 3. ขั้นสร้างจุดประทับใจหรือจุดสุดยอด (climax)** หรือการสร้างความประทับใจ โดยคลายปมหลังจากนำเสนอรูปแบบรายการแบบต่อเนื่อง
- 4. ขั้นสรุป (conclusion)** เป็นการตอกย้ำหรือทบทวนโดยเรียบเรียงเนื้อหาอย่างเป็นระเบียบ เพื่อให้ผู้ฟังกระจำจืดและเข้าใจง่ายขึ้น

บุคลากรในการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง

1. **ผู้ผลิตรายการ (producer)** เป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ รับผิดชอบและดูแลการผลิต
2. **ผู้เขียนบท (script writer)** เป็นผู้นำแนวคิดเค้าโครงเนื้อหามาตีความ เพื่อถ่ายทอดออกเป็นเสียง
3. **ผู้กำกับการรายการ (program director)** เป็นผู้กำกับควบคุมให้คำแนะนำใน ระหว่างการผลิตรายการ
4. **ผู้ประกาศ (announcer)** เป็นผู้ถ่ายทอดสารต่าง ๆ ด้วยคำพูด วิธีการนำเสนอ รายการ

ขั้นตอนของการเขียนบทวิทยุกระจายเสียง

5. **เจ้าหน้าที่เทคนิค (technician staff)** รับผิดชอบงานด้านเทคนิค ได้แก่ **เจ้าหน้าที่ควบคุมเสียง** คือเจ้าหน้าที่ที่ดูแลรับผิดชอบการควบคุมเสียงจากแหล่งต่าง ๆ และ**เจ้าหน้าที่ควบคุมเครื่องส่งกระจายเสียง** คือ เจ้าหน้าที่ซึ่งดูแลรับผิดชอบระบบการกระจายเสียง การบำรุงรักษา การถ่ายทอดเสียง เพื่อให้การออกอากาศดำเนินไปอย่างปกติด้วยคุณภาพเสียงที่มีประสิทธิภาพ

